Чуй І. Р., к.е.н., доцент,
Ковалик Х. Я., студентка
Львівський торговельно-економічний
університет, м. Львів, Україна

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКУ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА МОДЕЛЛЮ ДЮПОН

Одним із методів інтегрального аналізу прибутку є 4-факторна модель Дюпон, яка полягає у розкладанні на фактори показника рентабельності власного капіталу. За допомогою цієї моделі визначається вплив зміни таких чинників, як величина власного капіталу підприємства, показник оборотності активів, коефіцієнта фінансової залежності та рентабельності продажу [1, с. 244].

Ця модель має наступний вигляд:

$$ЧП = ВК_С \bullet РП / А_С \bullet А_С / ВК_С \bullet ЧП / РП, \quad (1)$$

де $ВК_С$ – середньорічна величина власного капіталу підприємства, тис. грн.;

$А_С$ – середньорічна вартість активів підприємства, тис. грн.;

ЧП – величина чистого прибутку підприємства, тис. грн.;

РП – обсяг обороту від реалізації продукції, тис. грн.;

$РП / А_С$ – оборотність активів, рази;

$А_С / ВК_С$ – коефіцієнт фінансової залежності;

$ЧП / РП$ – рентабельність продаж.

Таким чином, алгоритм розрахунку впливу зміни вище наведених факторів на зміну величини чистого прибутку підприємства здійснюється в такій послідовності:

1) вплив зміни власного капіталу на зміну чистого прибутку ($\Delta ЧП_{\Delta ВК}$):

$$\Delta ЧП_{\Delta ВК} = \Delta ВК \bullet РП_0 / А_{С0} \bullet А_{С0} / ВК_{С0} \bullet ЧП_0 / РП_0 \quad (2)$$

2) вплив зміни оборотності активів на зміну чистого прибутку ($\Delta ЧП_{\Delta обор}$):

$$\Delta ЧП_{\Delta обор} = ВК_{С1} \bullet \Delta(РП / А_С) \bullet А_{С0} / ВК_{С0} \bullet ЧП_0 / РП_0 \quad (3)$$

3) вплив зміни коефіцієнта фінансової залежності на зміну величини чистого прибутку ($\Delta ЧП_{\Delta ФЗал}$):

$$\Delta ЧП_{\Delta ФЗал} = ВК_{С1} \bullet РП_1 / А_{С1} \bullet \Delta(А_С / ВК_С) \bullet ЧП_0 / РП_0 \quad (4)$$

4) вплив зміни рентабельності продажу на зміну величини чистого прибутку підприємства ($\Delta ЧП_{\Delta рент}$):

$$\Delta ЧП_{\Delta рент} = ВК_{С1} \bullet РП_1 / А_{С1} \bullet А_{С1} / ВК_{С1} \bullet \Delta(ЧП / РП) \quad (5)$$

Загальний вплив факторів визначається за формулою:

$$\Delta ЧП = \Delta ЧП_{\Delta ВК} + \Delta ЧП_{\Delta обор} + \Delta ЧП_{\Delta ФЗал} + \Delta ЧП_{\Delta рент} \quad (6)$$

Використаємо дану модель для проведення факторного аналізу чистого прибутку на основі даних фінансової звітності ТзОВ "Львівське АТП-14631" протягом 2017-2018 рр. Результати розрахунків оформимо у вигляді табл. 1.

Таблиця 1

Розрахунок впливу факторів на величину чистого прибутку ТзОВ "Львівське АТП-14631" за допомогою 4-факторної моделі Дюпон

Показники	2017 р.	2018 р.	Відхилення (+/-)	Вплив зміни фактора на величину чистого прибутку, тис. грн. (+/-)
Середньорічна величина власного капіталу, тис. грн	80819,5	83989,0	3169,5	91,572
Оборотність активів, рази	2,331	2,347	0,016	16,947
Коефіцієнт фінансової залежності	1,206	1,399	0,193	391,415
Коефіцієнт рентабельності продажу	0,010	0,015	0,004	1169,066
Вихідні дані:				
Чистий прибуток, тис. грн.	2335	4004	1669	1669
Дохід від реалізації продукції, тис. грн.	227179	275819	48640	х
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	97470	117518	20048	х

За даними, розрахованими у табл. 1, видно, що за рахунок збільшення середньорічної суми власного капіталу на 3169,5 тис. грн., величина чистого прибутку зросла на 91,57 тис. грн., зі збільшенням оборотності активів на 0,02 раза він зріс на 16,95 тис. грн., зростання фінансової залежності на 0,19 пункти сприяло збільшенню чистого прибутку на 391,41 тис. грн. Однак найбільший позитивний вплив на динаміку чистого прибутку здійснило збільшення коефіцієнта рентабельності продажу на 0,0042 пункти, що призвело до отримання чистого прибутку на суму аж 1169,07 тис. грн. Загальний вплив усіх факторів призвів до збільшення чистого прибутку на 1669 тис. грн.

Таким чином, за допомогою даної моделі ми визначили резерви збільшення прибутку ТзОВ. Як бачимо такими резервами є збільшення оборотності активів (зокрема за рахунок збільшення обсягів діяльності), збільшення інвестицій за рахунок власного капіталу. Однак слід враховувати те, що збільшення частки власного капіталу у структурі капіталу підприємства призводить до недоотримання прибутку, знижує рівень фінансової залежності, тому для менеджера важливим є завдання вибору між збільшенням прибутковості підприємства з одночасним підвищенням рівня фінансової залежності (а отже ризику), або забезпеченню підприємству фінансової стійкості за рахунок недоотримання прибутку.

Список використаних джерел:

1. Власюк Н. І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Н. І. Власюк. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2016. – 312 с.

2. Фінансова звітність ТзОВ “Львівське АТП” за 2017-2018 рр.